

نوروز و شیعه اسماعیلیان

انجنیر سید احمد علی

شهر هامبورگ آلمان

21.03.2016

فرا رسیدن نو روز و حلول سال نو خورشیدی با گذشت هر سال بنا بر دلایل و انگیزه های مختلف بیشتر از پیش بحث برانگیز تر میشود . گروه های مختلف مذهبی و غیر مذهبی از زوایای مختلف به این مسئله نگاه میکنند و هریک با نظریات گوناگون خویش مناسبات عقیدتی خود را در ارتباط نو روز مشخص میسازند که بر مبنای پیشینه شرایط و زمینه های است که در آن طرز دید این گروه ها شکل گرفته است . در این نوشته مطالب مختصری را که انعکاس دهنده برخی از نظریات اسماعیلیان در مورد نوروز هستند ارائه میدارم و اما پیش از این قابل یاد آوری میدانم که نظریات متذکره یافته های من از لابلای نوشتارهای است که بصورت گذرا مطالعه کردم و به هیچوجه ادعای درست بودن تمام مطالب این نوشته را ندارم ، از تمام دوستان خواهشمندم که در صورت داشتن ملاحظات مرا متوجه و همکاری کنند.

در مورد نو روز در درازنای تاریخ در ادوار مختلف مطالب گوناگون بی شماری گفته ویا نوشته شده و خواهد شد . از مبداء جشن نو روز و گرامی داشت آن توسط نسل های متمادی چندین هزار سال سپری میگردد . نو روز بعد از ظهور اسلام در فراز و نشیب بیشتری قرار گرفت که در پهلوی موافقین، مخالفینی نیز پیدا کرد . در شعب و فرقه های مختلف شیعیان و همچنان در بخش بزرگی از اهل سنت نوروز گرامی داشته میشود ولی گروه های کوچکی از سنی ها به خصوص وهابیون با گرامیداشت و تجلیل از نو روز مخالفند و با گذشت زمان مخالفت شان جدی تر و بیشتر میگردد.

با تأسف باید گفت جنگ و خون ریزی و خلاء قدرت در برخی از کشور های اسلامی دست متعصبین را باز گذاشته تا در برابر نو روز موضع گیری خصمانه و غیر منطقی اتخاذ و تبلیغ نمایند.

در زمان حیات پیامبر بزرگ اسلام محمد (ص) و بعد از آن شخصیت های بزرگ اسلام از حضرت علی (ع) و حضرت امام صادق (رض) گرفته تا امامان اهل تشیع و تسنن نظریات گوناگون در مورد نو روز ارائه کرده اند که بیشتر نظریات متذکره خوشبینانه و در موارد اندک بدبینانه هستند ، در این جا دو طرز دید روی یک موضوع مشترک را مشاهده میکنیم که به قول علامه اقبال لاهوری برخی ها وقتی سخن خدا و رسول را قرائت میکنند ، عقل خود را نیز آنجا حاضر میکنند ، در حالیکه برخی دیگر صرف به قرائت اکتفا میورزند . برای خود داری از طویل شدن این مقال فقط به اتفاقات عمده نو روز اکتفا میکنم ، البته چنین اتفاقات قبل از اسلام و بعد اسلام رخ داده مثلاً اتفاقات نیک برای حضرت نوح علیه السلام و حضرت سلیمان علیه السلام و واقعه بزرگ غدیر خم که در آن بر گزیدن حضرت علی(ع) به امامت از طرف رسول خدا محمد (ص) و ده ها واقعه دیگر که در روز نو روز رخ داده ، اهمیت این روز را برجسته میسازد . اکثریت مطلق دانشمندان و محققین باور دارند که نو روز به زایش و بالندگی مرتبط است و این امر فلسفه و جوهر اصلی نو روز را تشکیل میدهد . از آنجائیکه نو روز زنده شدن طبیعت را مبدا قرار میدهد ، ظاهراً غیر دینی و غیر عبادی است اما اگر با چشم خرد به مسئله نگاه شود میتوان گفت که بنای کاینات بر زایش و میریش نهاده شده است یا بعبارت دیگر سیستم کاینات همین زایش و میریش است و با اعتقاد به اینکه کاینات پروردگاری دارد و آن خداوند (ج) میباشد ، پس در این صورت میتوان گفت که نو روز به نحوی با اعتقادات دینی نیز ارتباط دارد. از جهت دیگر نو روز بعد از اسلام به تدریج محتوی دینی به خود گرفت ، فرهنگ اسلامی در تار و پود مراسم نو روز رخنه کرد به حدی که امروز نمیتوان نو روز را صرفاً یک جشن عنعنوی و باستانی قلمداد کرد و آن را مغایر با اعتقادات دینی و اسلامی دانست. مخالفین برگزاری جشن نو روز این طور وانمود میکنند که گویا در اسلام غیر از عید فطر و عید اضحی اعیاد دیگری وجود ندارند در حالیکه بررسی های تاریخی این ادعا را رد میکند و گرامیداشت نو روز بعد از اسلام طی قرون خود گواه بر این امر است که اسلام با نو روز مشکلی ندارد ، چون بر گذاری جشن نو روز با ارشادات اسلامی در تضاد نیست. قسمیکه در بالا اشاره شد قریب به اتفاق همه اما مان شیعه نه تنها مانع بر گذاری جشن نو روز نشده اند ، بلکه برعکس خجسته

بودن این روز را به پیروان شان توضیح و روشن می ساختند. از جهتی هم تعویض دو جشن (نور روز و مهرگان) با دو عید (عید سعید فطر و اضحی) مفهوم منطقی ندارد ، چون خوشی را با خوشی نمیتوان تعویض کرد یعنی از کسی یا گروهی خوشی را گرفت و در عوض به آن (آنها) خوشی داد ، در این حالت خوشی همان احساسی است که در جای خود باقی میماند و تغییری را در احساس انسان وارد نمیکند ، خوشی با غم قابل تعویض است و بر عکس .

در فرجام بصورت مختصر راجع به دیدگاه شیعه اسماعیلیان از نور روز که هدف اصلی این نوشته را در بر دارد ، می پردازم .

از آنجائیکه اسماعیلیان امورات دینی ، مذهبی و اجتماعی را از دیدگاه ظاهری و باطنی مینگرند ، مسلمان گرمیداشت نور روز نیز از این امر مستثنا نیست . بعنوان مثال هفت سین نوروزی با عدد هفت که نزد اسماعیلیان یک عدد مقدس است مسئله ایست باطنی . به عقیده اسماعیلیان باطن صرف برای حاضر امام معلوم است یعنی امام زمان مفسر اصلی امور باطنی دین است ، حاضر امام در وقت مناسب و ضروری مسایل باطنی را به ساده ترین شکل توضیح و طی فرامین به پیروانش ابلاغ میکند .

چهل و نهمین امام اسماعیلیان جهان نور مولانا شاه کریم الحسینی در خصوص برپا داری نور روز ارشاداتی دارند که از جمله میفرمایند ، نوروز را گرامی دارید . در این روز به یکدیگر تحفه بدهید ، با یکدیگر مهر ورزید و کدورت را از دل های خود پاک کنید .

صلح و دوستی نقطه مرکزی دایره زندگی برای بشریت است . اسماعیلیان جهان با پیروی از ارشادات گرانبهای حاضر امام خویش مسیر حرکت به سوی سعادت دنیوی و اخروی را می پیمایند . مقایسه وضع اجتماعی و اقتصادی کنونی اسماعیلیان با چند دهه قبل نشانه ای از موفقیت دارد و پیمودن این راه همچنان ادامه دارد ، رسیدن به سر منزل مقصود توسط نسل های یکی پی دیگر فقط تحت درفش حاضر امام میسر است .

با درود و سپاس فراوان